

Difficult Stories / More Difficult Midrashim

Understanding R. Shmuel B. Nachmeini – A Wholistic Methodology

לו לבטוח בשם שיציל אותו ואת אשתו ואת כל אשר לו, כי יש באלהים כח לעזור ולהציל. גם יציאתו מן הארץ, שנצטווה עליה בתחילה, מפני הרעב, עון אשר חטא, כי האלקים ברעב יפדנו ממות. ועל המעשה הזה נגזר על זרעו הגלות בארץ מצרים ביד פרעה. במקום המשפט שמה הרשע והחטא:

Know that Abraham our father unintentionally committed a great sin by bringing his righteous wife to a stumbling-block of sin on account of his fear for his life. He should have trusted that G-d would save him and his wife and all his belongings for G-d surely has the power to help and to save. His leaving the Land, concerning which he had been commanded from the beginning, on account of the famine, was also a sin he committed, for in famine G-d would redeem him from death. It was because of this deed that the exile in the land of Egypt at the hand of Pharaoh was decreed for his children. In the place of justice, there is wickedness and sin.

1. הרב נבנצאל, שיחות לספר בראשית

כל האומר שדוד חטא מתוך דחף של יצרים שלא יכול היה לעמוד בהם, אינו אלא טועה בהבנת כל הפשט התנכ"י, האומר שהתנ"ך הוא דבר ה' המתגלה ליראיו בלבד... (עמ' שעז)
מי שחושב שראובן, דוד, ואחרים מגדולי ישראל... אנשים שהידרדו עד לקצה המרוחק כל כך מן הקדושה, אדם שכזה אינו אלא טועה (עמ' שעט)
ואם גם לאחר שחטא, ממשיך דוד להיות מלך ישראל, ואבי המשיח לו אנו מצפים בב"י, משמע שחטאו היה קטן בהרבה ממה שנדמה ממבט ראשון... שאם לא כן היה מפסיד את המלוכה

2. רמב"ן בראשית יב: סד"ה ויהי רעב בארץ

ודע כי אברהם אבינו חטא חטא גדול בשגגה שהביא אשתו הצדקת במכשול עון מפני פחדו פן יהרגוהו, והיה

3. Hirsch, Genesis 12:10-13

"The Torah never presents our great men as being perfect, it deifies no man, says of none "here you have the ideal, in this man the Divine became human". Altogether it puts the life of no man before us as the pattern out of which we are to learn what is right and good...Where the Word of G-d would set a pattern before us for us to imitate...We are never to say: This must be right for did not so-and-so do it! The Torah is no "collection of examples of saints". It relates what occurred, not because it was exemplary but because it did occur... "The Torah never hides from us the faults, errors, and weaknesses of our great men...But in truth, by the knowledge which is given us of their faults and weaknesses, our great men are in no wise made lesser but actually greater and more instructive. If they stood before us as the purest models of perfection we should attribute them as having a different nature, which has been denied to us. Were they without passion, without internal struggles, their virtues would seem to us the outcome of some higher nature, hardly a merit and certainly no model that we could hope to emulate... The Torah also shows us no faults without at the same time letting us see the greater or lesser evil consequences. From our great teachers of the Torah, and truly Ramban can be reckoned amongst the very greatest, we would accordingly learn that it may never be our task to whitewash the spiritual and moral heroes of our past, to appear as apologists for them. They do not require our apologies, nor do such attempts become them. Truth is the seal of our Torah, and truthfulness is the principle of all its true and great commentators and teachers..."

מהפך הדבר מחמתו לקורבתו והיותו מזרע בית דוד ולא כפי האמת. ואיך נאמר שבקש לעשות ולא עשה? והכתוב מעיד על המעשה הרע כלו בפירוש, ואם דוד לא חטא איך אמר חטאתי להשם? ולמה עשה תשובה מעולה, ואמר (תהלים נ"א ה') כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד? ... לא יסבול דעתו להקל בחטאת דוד, ולא אכחיש האמת הפשוט... טוב לי שאומר שחטא מאד והודה מאד ושב בתשובה גמורה וקבל ענשו ובוזה נתכפרו עונותיו:

6. גמ' מועד קטן טז:

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מאי דכתיב +שמואל ב' כ"ג+ נָאֵם דָּוִד בֶּן יִשָׁי וַיִּנָּאֵם הַגִּבֹּר הַקָּסֵם עַל - נָאֵם דָּוִד בֶּן יִשָׁי, שהקים עולה של תשובה

R. Samuel b. Nahmani citing R. Jonathan. explained: [And these tire the last words of David], The saying of David the son of Jesse and the saying of the man raised on high, [means, it is] the saying of David the son of Jesse who established the yoke of repentance.

4. גמ' כתובות ט. ט:

אין האשה נאסרת על בעלה בעד אחד אלא בשני עדים וקינוי וסתירה... וכי תימא מעשה שהיה מפני מה לא אסרוה (1) הַתָּם אוֹנָס הָוָה (2) וְאִיבְעִית אִימָא כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמַנִּי אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן כֹּל הַיּוֹצֵא לְמַלְחָמָת בֵּית דָּוִד גִּט כְּרִיתוֹת כּוֹתֵב לְאִשְׁתּוֹ

A woman is not rendered forbidden to her husband through the testimony of one witness. Rather, two witnesses – or if there was jealous warning and seclusion... And if you would say with regard to the incident that transpired – why did the Sages not deem her forbidden? There it was against her will. Or you can say like Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who goes to a war waged by the royal house of David writes a conditional bill of divorce to his wife.

5. אברבנאל שמואל ב פרק יא

והדברים האלה לחכמינו ז"ל הם דרכי הדרש ואין לי להשיב עליהם. ודי במה שאמרו רבי דאיתי מדוד מהפך ודריש בזכותיה, כי היה אצלם זה דרך דרש, והיה רבי

Shabbat 55b

Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who says that Reuben sinned with Bilhah is nothing other than mistaken, as it is stated: "And it came to pass, when Israel dwelt in that land, that Reuben went and lay with Bilhah his father's concubine; and Israel heard of it. Now the sons of Jacob were twelve" (Genesis 35:22) - all of the brothers were equal in righteousness. How then do I establish the meaning of the verse: "And he lay with Bilhah his father's concubine"? Reuben rearranged his father's bed and the verse considers it as if he had lain with her.

Shabbat 55b

Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who says that the sons of Eli sinned is nothing other than mistaken, as it is written: "And the two sons of Eli, Hophni and Pinehas, were there priests of the Lord" (I Samuel 1:3). He holds with the opinion of Rav, as Rav said: Pinehas did not sin. And the verse juxtaposes Hophni to Pinehas; just as Pinehas did not sin, so too Hophni did not sin. How, then, do I establish the meaning of the verse: "Now Eli was very old, and heard all that his sons did to all Israel; and how they lay with the women that assembled at the door of the Tent of Meeting" (I Samuel 2:22)? They delayed sacrificing the bird-offerings of women who had given birth, causing the women not to go to their husbands in timely fashion, the verse ascribes to Hophni and Pinehas liability as if they had lain with them.

Shabbat 56a

R. Samuel b. Nahmani said in R. Jonathan's name: Whoever maintains that Samuel's sons sinned is merely erring. For it is said, *And it came to pass when Samuel was old... that his sons walked not in his ways*: thus, they [merely] walked not in his ways, yet they did not sin either. Then how do I fulfill, *'they turned aside for lucre'*? That means that they did not act like their father. For Samuel the righteous used to travel to all the places of Israel and judge them in their towns, as it is said, *And he went from year to year in circuit to Beth-el, and Gilgal, and Mizpah; and he judged Israel*. But they did not act thus, but sat in their own towns, in order to increase the fees of their beadles and scribes.

Shabbat 56a

Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who says that David sinned with Bathsheba is nothing other than mistaken, as it is stated: "And David succeeded in all his ways; and the Lord was with him" (I Samuel 18:14). Is it possible that sin came to his hand and nevertheless the Divine Presence was with him? However, how then do I understand "Why have you despised the word of the Lord, to do that which is evil ..." he sought to do this – but did not do so.

"Uriah the Hittite you have smitten with the sword," means that you could have judged him before the Sanhedrin and you did not do so. "And his wife you have taken to be your wife"; means that you have rights of marriage with her... As Rabbi Shmuel bar Nahmani said that Rabbi Yonatan said: Anyone who goes to a war waged by the royal house of David writes a conditional bill of divorce to his wife. With regard to that which is written: "And him you have slain with the sword of the children of Ammon," it means: Just as you are not punished for soldiers killed by the sword of the children of Ammon in the course of the war, so too you are not punished for the death of Uriah the Hittite. Why? Because Uriah committed treason when he said to David: "And my lord Joab and the servants of my lord are encamped in the open fields" (II Samuel 11:11).

7. גמ' שבת נה:

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר ראובן חטא אינו אלא טועה, שנאמר: "ויהיו בני יעקב שנים עשר" — מלמד שכולן שקולים כאחד. אלא מה אני מקיים "וישכב את בלהה פילגש אביו" — מלמד שבבל מצעו של אביו, ומעלה עליו הכתוב כאילו שכב עמה.

8. שבת נה:

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר בני עלי חטאו אינו אלא טועה, שנאמר: "ושם שני בני עלי עם ארון ברית ה'אלהים חפני ופנחס כהנים לה". סבר לה כרב, דאמר רב: פנחס לא חטא. מקיש חפני לפנחס: מה פנחס לא חטא — אף חפני לא חטא. אלא מה אני מקיים "אשר ישכבן את הנשים" — מתוך ששהו את קניהן, שלא הלכו אצל בעליהן, מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום.

9. שבת נו.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר בני שמואל חטאו אינו אלא טועה, שנאמר: "ויהי (כי זקן שמואל ובניו לא הלכו) בדרכיו" — בדרכיו הוא דלא הלכו, מיחטא נמי לא חטאו. אלא מה אני מקיים "ויטו אחרי הבצע" — שלא עשו כמעשה אביהם, שהיה שמואל הצדיק מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, שנאמר: "והלך מדי שנה בשנה וסבב בית אל והגלגל והמצפה ושפט את ישראל", והם לא עשו כן, אלא ישבו בעריהם כדי להרבות שכר לחזניהן ולסופריהן.

10. שבת נו.

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל האומר דוד חטא אינו אלא טועה, שנאמר: "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו וגו'". אפשר חטא בא לדוד ושכינה עמו! אלא מה אני מקיים "מדוע בזית את דבר ה' לעשות הרע" — שביקש לעשות ולא עשה. "את אוריה החתי הכית בחרב" — שהיה לה לדונו בסנהדרין ולא דנת. "ואת אשתו לקחת לה לאשה" — ליקוחין יש לה בה. דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: כל היוצא למלחמת בית דוד, כותב גט כריתות לאשתו. "ואתו הרגת בחרב בני עמו" — מה חרב בני עמו אי אתה נענש עליו, אף אוריה החתי אי אתה נענש עליו. מאי טעמא — מורד במלכות הנה. דאמר ליה: "ואדני יואב ועבדי אדני על פני השדה חנים".

the presence of ordinary people during the era of David and Solomon. The Supreme Sanhedrin would view them with skepticism. Since they immersed themselves, they would not reject them, but they would not draw them close until they saw what the outcome would be.

16) Solomon converted women and married them and similarly, Samson converted [women] and married [them]. It is well known that they converted only because of an ulterior motive and that their conversion was not under the guidance of the court. Hence Scripture considered it as if they were gentiles and remained forbidden. Moreover, their conduct ultimately revealed their initial intent. For they would worship their false deities and build platforms for them. Therefore the Scriptures considered it as if [Solomon] built them, as [I Kings 11:7] states: "And then, Solomon built a platform."

11. ויקרא כ:

וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת אִשׁ אֲשֶׁר יִנְאֹף אֶת אִשׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת יוּמָת הַנֶּאֱפָת : וְהַנֶּאֱפָת :

If a man commits adultery with a married woman, committing adultery with another man's wife, the adulterer and the adulteress shall be put to death.

12. משנה סוטה ה:

כְּשֶׁם שֶׁהַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתָהּ, כֵּן הַמַּיִם בּוֹדְקִין אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ה) וּבְאוּ, וּבְאוּ.

כְּשֶׁם שֶׁאִסוּרָה לַבַּעַל, כֵּן אִסוּרָה לַבּוֹעֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) נְטֻמָּאָה, וְנְטֻמָּאָה

Just as the water evaluates her fidelity, so too, the water evaluates his... just as she is forbidden to her husband, so too is she forbidden to her paramour, because the verse states "And is defiled [venitma'a]" (Numbers 5:29).

13. פרק כג

(לז) צָלַק הָעַמּוּנִי ס

נַחְרֵי הַבְּאֵרֵי נִשְׂא כְּלֵי יוֹאֵב בֶּן צֶרְיָה : ס

(לח) עִירָא הֵיִתְרֵי גְרַב הֵיִתְרֵי : ס

(לט) אוּרְיָה הַחַתִּי כָּל שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה : פ

14. דהי"א כז:

(ל) וְעַל הַגְּמֻלִים אוֹבִיל הַיִּשְׁמַעֲלִי וְעַל הָאֲתָנוֹת יַחְדָּיְהוּ הַמְרַנְתִּי : ס

15. גמ' יבמות כד:

תִּנּוּ רַבְּנֵי אֵין מְקַבְּלִין גְּרִים לַיְמוֹת הַמְּשִׁיחַ כִּיּוֹצֵא בּוֹ לֹא קִבְּלוּ גְּרִים לֹא בַיָּמֵי דָּוִד וְלֹא בַיָּמֵי שְׁלֹמֹה

The Sages taught: Converts are not accepted in the days of the Messiah. Similarly, they did not accept converts in the days of King David or in the days of King Solomon.

16. רמב"ם הלכות איסורי ביאה יג

הַלְכָה טו: לְפִיכֵן לֹא קִבְּלוּ בֵּית דִּין גְּרִים כָּל יָמֵי דָּוִד וְשְׁלֹמֹה. בַּיָּמֵי דָּוִד שָׁמְא מִן הַפְּחַד חֲזָרוּ. וּבַיָּמֵי שְׁלֹמֹה שָׁמְא בְּשִׁבִיל הַמְּלָכוּת וְהַטּוֹבָה וְהַגְּדֻלָּה שֶׁהָיוּ בָּהּ יִשְׂרָאֵל חֲזָרוּ. שְׁפָל הַחוּזָר מִן הָעַבּוּיִים בְּשִׁבִיל דְּבַר מֵהַבְּלִי הָעוֹלָם אֵינוֹ מִגְּרֵי הַצֶּדֶק. וְאֵף עַל פִּי כּוֹ הָיוּ גְּרִים הַרְבֵּה מִתְּגִירִים בַּיָּמֵי דָּוִד וְשְׁלֹמֹה בַּפְּנֵי הַדִּיּוֹטוֹת. וְהָיוּ בֵּית דִּין הַגְּדוֹל חוֹשְׁשִׁין לָהֶם לֹא דוֹחִין אוֹתָן אַחַר שֶׁטְּבָלוּ מִכָּל מְקוֹם וְלֹא מְקַרְבִּין אוֹתָן עַד שֶׁתִּרְאָה אַחֲרֵיהֶם :

הַלְכָה טז: וּלְפִי שֶׁגִּיר שְׁלֹמֹה נָשִׂים וּנְשָׂאן. וְכֵן שֶׁמְשׁוֹן גִּיר וְנִשְׂאָ. וְהַדְּבָר דְּדוּעָ שֶׁלֹּא חֲזָרוּ אֵלָיו אֶלָּא בְּשִׁבִיל דְּבַר וְלֹא עַל פִּי בֵּית דִּין גְּרִיּוֹם חֲשָׁבוּן הַפְּתוּבָה כְּאֵלוֹ הֵן עַבּוּיִים וּבְאִסּוּרָן עוֹמְדִין. וְעוֹד שֶׁהוֹכִיחַ סוֹפֵן עַל תְּחִלָּתוֹ שֶׁהֵן עוֹבְדוֹת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת שֶׁלָּהֶן וּבְנֵי לָהֶן בְּמוֹת וְהָעֵלָה עֲלֵיו הַפְּתוּבָה כְּאֵלוֹ הוּא בְּנָאן שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א יא ז) "אִזּוּ יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בְּמָה" :

15) For this reason, the court did not accept converts throughout the reign of David and Solomon. In David's time, [they feared] that they sought to convert because of fear and in Solomon's time, [they feared] that they were motivated by the sovereignty, prosperity, and eminence which Israel enjoyed. [They refrained from accepting such converts, because] a gentile who seeks to convert because of the vanities of this [material] world is not a righteous convert. Nevertheless, there were many people who converted in